Flinchs Almanak

1903

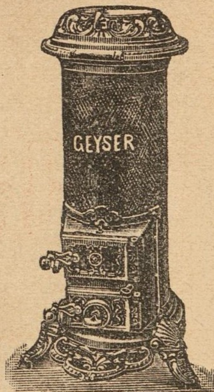

JENS HANSEN,

benhavn K. **15, Vestergade 15.** Kjøbenhavn K.

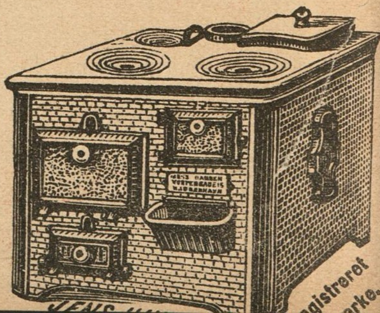

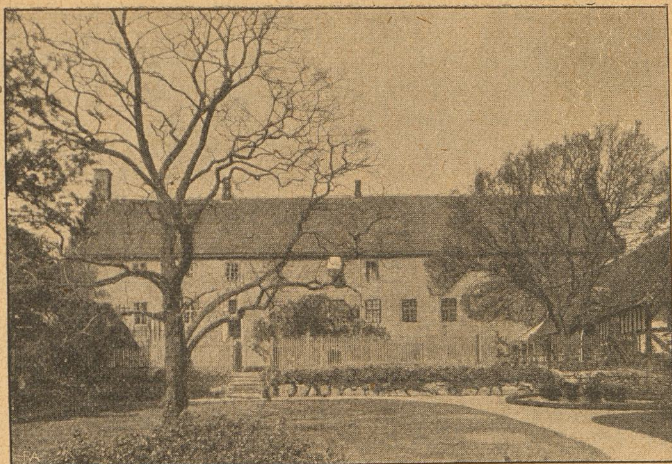
Geyser Ovnen fra 14 Kr.
Eneudsalg for Danmark, Norge og Sverrig. Bedste eksisterende Fodvarmer. Stedsebrændende. Uhyre Varmeevne, ringe Brændselsforbrug. Firkantede Kogeovne med 1 Koge- , største Ring 11½" **26** Kr. Magasinovne, Kogeindretning, Rysterist Kr. Do. Fodvarmende 61" **31** Kr. Do. 73" **37** Kr. Stedsebrændende kkelovne **26** Kr. Skolekakkelovne. Smaa Kogeovne 10" Kogehul Kr. Komfur, Størrelse 17×26" 2 Kogehuller 85 ℔ **7** Kr. Komfur ×26" 3 Kogehuller, Stegeovn, Endeplade 175 ℔ **13** Kr. Komfur med Kogehuller, Stegeovn, Endeplade. Komfurets Bredde 28½", Dybde 2", Kogehullerne 12½", 10½", 5½", Vægt 200 ℔ **16** Kr. Største Komfur i Danmark til **16** Kr., kan kun faas hos mig. Komfurer med støbt eller smedet Stegeovn samme Pris. Varerne leveres fragtfrit paa Bestillerens nærmesse Dampskibs- eller Jernbanestatien.

ritstaaende Kedler.

Pot. 24 Kr. 65 Pot. 28 Kr.

Fra Karen Brahes Bibliothek.

Af Christine Reimer.

Den saavel lærde som praktiske og energiske Adelsdame, Bogsamlersken og Stifterinden af „Odense adelige Jomfrukloster", Karen Brahe, er kun kortelig omtalt i den almenkendte Historie, ligesom i de forskellige Haandbøger, hvori Oplysninger om hendes Levned og Virken kunne søges. Mange have saaledes kun vage Forestillinger om denne i sin Tid fremragende Kvinde og navnlig om hvilken Bogskat, hun har overleveret Efterverdenen.

Sit Liv førte hun vel i Datidens og Slægtens Aand, optaget af religiøse og literære Interesser, men saa stille og beskedent, at derom vides ej heller næppe meget ud over de historiske Data, og hvad der er anført i de forskellige Levnedsskildringer af hende, der fra Tid til anden ere fremkomne.

Hun var den tredie i Rækken af syv Søskende. Hendes Forældre vare Preben Brahe, Søn af Rigsraad Jørgen Brahe til Hvedholm med saa meget mere, at han kaldtes „den lille Konge paa Fyn", og Hustru Anna Gyldenstjerne — og Susanne Gjøe, Datter af Falk Gjøe til Hvidkilde, gift med Karen Bille. De beboede Engelsholm ved Vejle, men under Svenskekrigen flyttede de til deres Slægt paa Sjælland, og paa Næsbyholm ved Sorø fødtes Datteren Karen samme Aar den 1. December 1657.

Efter Krigen droge de tilbage til deres Gods i Jylland, og senere havde Familien ogsaa Bolig paa Fædrenegaarden Hvedholm, som Preben Brahe arvede efter sin Moders Død 1677.

Fru Susanne opdrog selv sine Børn, og Karen lærte ikke blot levende Sprog, men ogsaa saa meget Latin, som der citeres flere Steder, „at hun med temmelig Færdighed kunde expediere sig deri". Baade paa Faderens og Moderens Side tilhørte hun de Adelsslægter, der ere velbekendte for deres store Gudsfrygt og Lærdom, og fra sin tidligste Barndom levede hun sammen med sin Mormoder, den boglærde Karen Bille, der som Enke opholdt sig de sidste 10 Aar af sit Liv i sin Datters Hus. Baade Moder og Bedstemoder arbejdede da i Fællesskab videre paa Karens Udvikling, og søgte begge at indprente hende deres egne religiøse Grundsætninger, saa alt i Barnehjærtet nedlagdes Spirerne til den Gudhengivenhed, der aldrig forlod hende. Ogsaa levede Karen i Hjemmet en Del sammen med sin Moders Faster, den fremragende Bogsamlerske Jomfru Anne Gjøe, der alt fra sin Ungdom var berømt blandt Damerne af den lærde Adel.

Intet Under, at hun derfor tidlig begyndte at vise Sans for boglige Interesser, og hendes Bogsamling er da ogsaa fortrinsvis et Familiebibliothek; thi alle af Slægten have mere eller mindre med literære Sysler at gøre, og vel baade for at glæde Karen Brahe som for at sikre deres Arbejder fra at splittes og gaa til Grunde har Kredsen af Slægt og Venner ladet deres skrevne Efterladenskaber gaa i Arv til hende.

1683 døde Moderen, og K. B. og Søsteren Bir-

gitte styrede derefter Huset for Faderen; men da han døde paa Engelsholm 1708, boede Karen fra nu af Resten af sin Levetid paa Østrupgaard ved Faaborg, der alt siden 1685 ved Skiftet efter Moderen tilhørte hende og Birgitte, og her udfoldede hun i Stilhed og stor Gudsfrygt en i mange Maader virksom og fortjenstfuld Livsgerning.

Foruden at K. B. altid og i alle Maader tog sig nidkært af sine Bønder, stiftede hun i sine senere Aar (1728) et Hospital i Svanninge og noget forud en Skole for Bønderbørn paa Østrupgaards Gods, men allerede 1716 oprettede hun af sin Faders Gaard i Odense det adelige Jomfrukloster, og til dette Værk er hendes Navn særlig knyttet.

Klostret lod hun nemlig tilfalde sin store Samling af Bøger og Manuskripter (hvorved Anne Gjøes Bøger atter havnede paa dette Sted) og gav Biblioteket den Plads, det endnu har. I de 20 Aar hun levede derefter, styrede hun, ligesom sit store Fordegods, ogsaa selv Klostrets Anliggender, og velhavende som hun efterhaanden blev, forsømte hun aldrig nogen Lejlighed til at forøge sin sjeldne literære Skat.

Hun døde ugift 79 Aar gammel paa Østrupgaard den 27. September 1736 og ligger begravet i Haastrup Kirke, sin Sognekirke.

Det gamle katholske Bispesæde, Biskop Jens Andersen Beldenak's Gaard, der efter Reformationen havde forskellige Ejere, bl. a. Oluf Bager, havde fra den velhavende Farfaders Tid, siden 1630, hørt Braheslægten til og ejedes nu af de tre Søstre Karen, Birgitte og Anna. Sidstnævnte beboede den, men efter hendes Død 1715 „maa Karen Brahe have tilkøbt sig den fulde Ejendomsret til den af den anden Søster"; thi Aaret efter ved Fundats af 8. November 1716 giver hun „denne Gaard med tilliggende Boder og Haver" til Grundlæggelsen af Klostret.

Mag. Hans Bircherod slutter sit Digt til Karen Brahe, der findes foran i det af Mag. Lind i hendes Levetid udarbejdede, men kun ufuldkomment affattede Katalog over Bogsamlingen:

„Om hver een Steen udi dit Kloster kunde tale,
Og hver en Bog Din Roos fortolke som en Mand
Din Priis de kunde ey tilstræckelig afmale,
Den beste Pen Din Dyd ey ret afskildre kand:
Saa vist som alle maa Din store Dyd tilregne,
At Du har dette giordt til manges største Gavn,
Saa vist vil Himlen selv og Himlens Herre tegne
I Livsens Bog og paa den hvide Steen Dit Navn."

(Titlen paa nævnte Katalog er: „Det Danske Bibliothek eller Fortegnelse paa alle de danske Skrifter, som ere trykte baade inden og uden Lands, fra det første Bogtrykkeri kom i Stand i Dannemark, indtil sidst i forrige Seculo, Hvilcke alle findes samlede i det Danske Bibliothek Som dend Høy-Edle og Velbaarne Frøken Frøk. Karen Brahe, til Østrup-Gaard, Patronesse for det Adelige Jomfrue-Kloster i Othense, haver foræret til forbemeldte Kloster. Herhos findes ogsaa de lærde Folkes, som enten selv have sammenskrevet Bøgerne eller og oversat dem af andre Sprog i Danske, deres Levnets Beskrivelse korteligen anført. Kiøbenhavn Aar 1725. Trykt i P. J. Phønixbergs Bogtrykkerie i Broelegger-strædet, paa Skrædernes Laugshuus.")

Karen Brahe tog sig ogsaa af sin forældreløse Søsterdatter, Susanne Bauditz' Opdragelse. Hun var født 1690, blev tidlig gift, men døde Aaret efter, 1709 — et Dødsfald, der for K. B. var en Hjertesorg. Hun har efterladt sig et lille Skrift af gudeligt Indhold, en Oversættelse, der har Aarstallet 1702, altsaa skrevet i 11aars Alderen, men røber ikke Barnehaanden; af Udseende er det som de øvrige Manuskripter, vist ogsaa i Ortografi.

Men i den særlige Omtale af Bibliotheket maa man først komme tilbage til dets oprindelige Grundlæggerske Anne Gjøe.

Hun var Datter af Henrik Gjøe og Birgitte Brahe. Dette Ægtepar havde 10 Børn, blandt hvilke Anne, det næstyngste, er født 18. December 1609 paa Turebyholm, der da hed Turebygaard. Faderen døde under Kalmarkrigen 1611, Moderen 1619. Paa Rosenholm i den lærde Holger Rosenkrantz' Hus (han var gift med deres Moster), fik da de forældreløse Børn Ophold; derefter flyttede Anne først til en anden Broder, men efter et

kort Ophold der til Broderen Falk, senere Hofmester paa Sorø, gift med Karen Bille, og opholdt sig herefter hos dem i en lang Aarrække og levede bestandig i stort Venskab med Svigerinden; ogsaa efter Falk Gjøes Død, ja, disse to kaldte hinanden Søstre. Da Fru Karen 1653 blev Enke og Broderens Jordegods, særlig efter Krigens Tid, befandt sig i en i Bund og Grund sørgelig Forfatning, støttede Anne Svigerinden med sine Midler af al Evne overfor Kreditorerne, idet hun indløste flere beslaglagte Ejendomme.

Ofte opholdt hun sig nu, som nævnt, sammen med Karen Bille i Preben Brahes Hus, men i ca. 13 Aar førte hun, dog med forskellige Afbrydelser, som de sydfynske Besiddelser, hun havde overtaget, foranledigede, egen Husholdning i Næstved, og flyttede da hun var 63 Aar til Odense og boede til sin Død i Preben Brahes Gaard, der senere omdannedes til Kloster. Dog var det som Gæst paa Hvedholm, at hun døde den 9. Januar 1681 — da lidt over 71 Aar gammel.

Karen Brahes tidlig udprægede Lyst til at tilegne sig baade Kundskaber og Skrifter tiltalte den gamle Samlerinde saaledes, at hun bestemte, at denne unge Slægtning, fremfor hendes nærmere Slægt, skulde arve hendes ikke ringe Bogsamling, som hun, med Bircherod's Ord, „med Flid og Glæde havde samlet, med større Glæde gennemlæst og ransaget.“ Hun døde, da Karen altsaa var lige fyldt 23 Aar.

Hun skriver til Jacob Bircherod den 17. December 1680 under sit sidste Besøg paa Hvedholm, 3 Uger før sin Død, kort efter at hun har taget denne testamentariske Bestemmelse: „Jeg maa lade Eder vide, som en Ven af mig og mine Bøger, at de icke skulle efter min Død adspredes, at jeg haver taget Omsorg for dennem, og derfor given min Broder Daatters Daatter, Karen Brahe — — dennem Allesammen, som icke skal mindre elske, agte og føre sig nytte af dennem, end jeg haver giort, efter den Begierlighed Hun haver efter Gud og hans Ord.“

Dette Anne Gjøes inderlige Ønske kunde ikke have fundet en værdigere Opfyldelse. Thi hvorledes K. B. holdt denne Gave i Agt og Ære, skildrer en af hendes

Biografer med følgende Ord: „hun vaagede i det lange Tidsrum af 56 Aar, hun besad Anne Gjøes „danske Bibliothek" efter Giverindens Død over sin Skat, som en Moder over sine Børn."

Ogsaa skriver Mag. Hans Bircherod i sit ovenanførte Digt til Karen Brahe:

„Vor ANNE GJØE Hun i gudelige Skrifter
Fornøyede sit Sind og agtet intet meer.
Slig Dyd af Hende og vor KAREN BRAHE lærte,
Thi kunde denne Skat ey gives bedre Ven,
Hvad Hendes Moster*) til saa good en Brug forærte,
Til Jomfru-Klosteret forærte Hun igjen."

At Karen Brahe dog kunde afse sine kære Bøger en Tid, ses af, at de først flyttedes til Østrupgaard efter at en ny Bygning efter hendes Overtagelse var opført. I den Tid, da de henstod paa Engelsholm, der var tilfaldet Broderen Henrik, skriver Sognepræsten til hende (i Følge S. Jørgensen. Museum 1895): „at der var stærke Spor af Museskarn blandt Bøgerne. Endnu syntes der dog ikke at være sket nogen Skade; men naar Kornet kom af Loftet over Bogsalen, saa var han meget bange for, at Utøjet, hvoraf de vare saa stærkt plagede der paa Gaarden, skulde trække ned og kaste sig over Bøgerne."

Hvor stor den Bogsamling var, som Anne Gjøe efterlod sig og overdrog til Karen Brahe, og som gaar under Navn af hendes „danske Bibliothek", derom siger H. C. Vogelsang i „Fortegnelse over Haandskrifterne i Karen Brahes Bibliothek", der er trykt i Odense Kathedralskoles Aarsberetning 1857, at det lader „sig neppe tilfulde oplyse". Der findes en Fortegnelse paa c. 900 Bøger, hvoraf omtrent 60 haandskrevne. Af disse Numre ere alene de 388 Ligprædikener. Men det formodes, at Samlingen har været af større Omfang, ogsaa af Adjunkt Vogelsang, der, uden dog at fæste Lid dertil, anfører, at Jacob Bircherod i sin Mindetale siger om Anne Gjøe, at hun „har samlet sig et Bibliothek af danske Bøger saa fuldstændigt, som ej af nogen Anden sket er", og efter

*) Udtryk for Moders Faster.

Magister Lind citerer: „at Karen Brahe „mestendeel“ har arvet sin Bogsamling efter Anne Gjøe“. Der menes nok ogsaa, at Anne Gjøe ikke selv har samlet det Hele, men at ogsaa hun har faaet en lille Grundvold at bygge videre paa.

Heller ikke kan det med fuldkommen Nøjagtighed paavises, hvor stor Samlingen var ved Karen Brahes Død, og saaledes ikke bestemt angives, hvilken og hvormegen Forøgelse Bibliotheket har faaet under hendes personlige Varetægt. Men Udvidelsen er betydelig og ikke blot paa Modersmaalet. Efter hendes Død er Samlingen — i Følge hendes Ord at „indføre i Catalogo, hvad efterhaanden tilkøbes“ — af og til bleven suppleret med et eller andet gammelt dansk Værk, der er ældre end Stifterindens Dødsaar, hvilket man dog stadig har anset som afsluttende for hendes Bibliothek. — Som Gaver har det derimod modtaget flere langt yngre Bidrag. Ingemann sendte det i sin Tid sin Valdemar Sejr „med Højagtelse for det ægte danske Sind, hvorom denne Stiftelse bærer et herligt Vidne“.

Men Klosterbibliotheket har ogsaa i Tidernes Løb været forsømt paa en saadan Maade, at alt flød om i Uorden mellem hinanden, og i et Par Aar indtil 1831 paatog Dr. theol. Kalkar sig paa Opfordring af Klosterpatronen, at „bringe Orden i det Kaos, hvori Samlingen den Gang befandt sig, og optegne samtlige trykte og haandskrevne Værker i et Katalog“. Dette skrevne Katalog opbevares paa Stedet. Bøgernes Indhold belyser med stor Tydelighed Datidens og Ejerindernes Aands-Retning og -Standpunkt. De religiøse Bøger indtage den overvejende Part, af Ligprædikener er der ogsaa saa stor en Samling, at den nok er den største opbevarede, dog ogsaa en Del af historisk Indhold, ligesom nogle juridiske Bøger, ca. halvandet hundrede æstetiske; af medicinske, matematiske, botaniske og økonomiske tilsammen 76, og noget over Hundrede blandede Skrifter. Af Haandskrifter er der 365 Numre, hvoraf de theologiske Skrifter omfatte 279.

Bibliotheket indeholder nu ialt 2755 numererede Bind, hvoraf nogle tilmed have A. og B., foruden de unumererede Pakker med private Breve og løse Papirer, medens i Tallet er indbefattet Folkeviseafdelingen,

der dog helt og holdent i en Aarrække har været borte og er deponeret i Universitetsbiblioteket til Brug ved Udgivelsen af „Danmarks gamle Folkeviser". Disse Visebøger i Manuskript ere som bekendt Sjeldenheder af høj Rang, idet de indeholde ca. 300 ægte Kæmpeviser med samt et Hundrede andre Viser, Skemteviser eller lyriske Viser fra Nedskrivernes Samtid.

Naar det i „Salmonsens Konversationslexikon" hedder, at Bøgerne „fortjente at opbevares under bedre Forhold, end Tilfældet nu er", kan der med denne Ytring kun være tænkt paa Brandfare, men mange af vore offentlige Bygninger, der huse værdifulde Minder, ere samme Fare undergivne, og en Del fremlagte Sække og et Par store Lygter med Lys vise, at der praktisk er tænkt paa disse Minders Redning fra en mulig Tilintetgørelse ved Ildens Magt.

En Flytning tør man desuden indtil Sikkerhed formode vilde fremkalde det Fænomen, at Karen Brahe mere end en Gang „vilde vende sig i sin Grav"; thi det vilde være at gøre Brud paa hendes egenhændige Forordning: „skienkes og gives til Odense Jomfrue-Kloster mit danske og tyske Bibliothek, alt efter forfattet Catalogo, som altid skal blive staaende paa det ordinerede Sted. — — Og Nøglen til Bibliotheket være udi Priorindens Forvaring og ingen Bøger deraf udtages uden hendes Videnskab og Tilladelse; ej heller bortlaanes udenfor Klostret". I sin trofaste Tillid til Styrelsen fra oven har hun saaledes knyttet sine kære Bøgers Skæbne til Klostrets, at de, Fundatsen i Ære, maa staa Last og Brast med dette.

Og fra al anden Side set kan Ingen besøge Biblioteket nu, uden ved første Øjekast at faa det Indtryk, at den nuværende Administration værner om denne nationale Literaturskat med al den Pietet og Interesse, den har Krav paa. Som selve Klostergaarden med sine Kælderhvælvinger, takkede Gavle og røde Munkesten vidner ude og inde om gammeldags Soliditet, saaledes er hvert Bind af det interessante, antikvariske Bibliothek, den huser inden for sine alentykke Mure, saa omhyggelig passet og vel vedligeholdt, som det paa nogen Maade kan være. Lokalet er et luftigt og lyst Rum i den isolerede Bygnings vestlige Del af nederste Etage, og Bø-

gerne findes ikke, som der staar i den ny Udgave af „Trap“: „til Deis i de oprindelige Bogskabe“, men i 1886 bleve de alle tagne ud af de lukkede Vægskabe og anbragte i en lofthøj Dobbeltreol midt paa Gulvet.

Paa denne for Samlingen gavnlige Forandring nær, er Værelset bibeholdt i sin oprindelige Skikkelse. Det er

Klostrets gamle Bedestue og Ligstue. Paa Væggene findes en Del gamle Portrætmalerier, blandt disse et Knæstykke af Anne Gjøe, med et baade forstandigt og fromt Blik, men med et saa dybt og alvorligt Udtryk, at man undres over, at det skal henføres til hendes 38. Aar. Selve Klostersalen er derimod prydet med Billeder af Brahe-slægten, og her har baade Karen Brahe — malet i 42

Aars Alderen — og hendes Forældre Plads. Dette smukke, præget af et yngre Udseende end Anne Gjøes, og om Karen Brahes store Intelligens vidnende Billede er gengivet i et Par af hendes ældre Biografier.

Ligesom Anne Gjøe ikke selv var Skribent, der findes kun et enkelt gudeligt Skrift, indeholdende 9 forskellige Stykker, helt igennem med hendes egen Haand, saaledes har Karen Brahe heller ikke selv produceret Noget, men har derimod mangfoldige Steder givet Bøger og Breve Randbemærkninger og Paaskrifter, og en Papirsstrimmel med Tilføjelser har hun ofte heftet til paagældende Sted med en Knappenaal. Og ofte er det alene hendes Smaabemærkninger, der oplyse, hvem Arbejdet skyldes, til Exempel blot en eneste af disse forsynlige Forklaringer: Disse Sententzer er samlet og skreven af min gode sl. Moder, fru Susanne Giøe.

Hun vexlede derimod mange lærde Breve med Præster om theologiske Emner, samt med Videnskabsmænd, der laante Bøger og søgte Oplysninger hos hende, eller sendte hende deres Skrifter. Bibliotheket indeholder dog ogsaa 3 selvstændige Numre fra Karen Brahes egen Pen:

1. Et Kvarthaandskrift, en Oversættelse af Luthers Bekendelser om sig selv og Uddrag af hans Forklaring over Galaterbrevet, hvorpaa hun har skrevet: ofversat af Jomfru Karen Brahe Prebens Datter. (Hun kalder altid sig selv Jomfru).

2. J dend velsignede Jeszu Naffn Fortegnelse Paa Hvis velb. Jomfru Karen Brahe mercher og giemmer aff de Prædikener Som bliffue Holden her paa Gaarden eller ogsaa Andre Steder. Denne Bog begynder med: dend Første Søndag udi Fasten Evangelium beskriffuis Math. 40, 1. —

Første Pinsedag har hun optegnet af Præstens Tale: Den aller beste Gaffve et Menneske nogen tid kan ønske sig aff Gud er den Helligaand at Gud som i Dag siunligen

haffver udøst den offver Disciplene hand och udsiunligen ville udøß den i Hanß Kirche til trøst och hußvalelse, i deriß sorrig och bedrøffvelse, at ynske ßig rigdom er farlig, at ynske ßig deylighed er forfengeligt, at ønske ßig menniskerß gunst er u-bestandigt menß at ønske ßig den helligaand er aller gaffnligst; thi der ßom vi har den hellig Aand i vore hierter ßaa har vi det vidnißbiurd at vi ere Guds børn, ere vi børn ßaa ere vi och Arvinger och Christi med Arvinger til det Evige liff — — —

3. her udi findiß Udtraget af de danske Lig Prædikener hviß merkeligt er, om dise sl. gudß Børnß, Sygdom, Død oc Endeligt i deriß Personallie findeß og forfattet er.

I en lille Bog af forskelligt Indhold, skreven af forskellige, har Karen Brahe ogsaa skrevet nogle Familienotitser sammen med Broderen Falk. Heri findes endvidere optegnet: „De Sententier, som findes paa Panelet med forgyldte Bogstaver udi Sommerstuen paa Engelsholm". De ere baade paa Latin og Dansk. Her nogle Prøver:

I dend største Lycke maa mand minst giøre som mand lyster. — Lof Gud som er dit liffß Stifter, lof samvittigheden som er dit liffß lif, lof Rygtet, som er lifvet efter lifvet. — Ingen drage self et Kaarß paa sig, menß bære det tolmodig som Gud hafver paalagt. — Det forbigangne onde skal lindreß med forglemmelse, det nærværendeß med tolmodighed, det tilkommende med haabet. — Det gafner indtet at hafve lært at giøre vel, der som du maa høre op med at giøre vel. — Der ligger en stor fornødenhed paa oß til at giøre got. — Ingen dyd er af saa stor myndighed at dend kand undfly ald dom. — Første omsorg skal være for samvittigheden, der efter for Rygtet. — Hvor ingen gudß frygt er, der er ingen lycke.

Den, der har præsteret de fleste skrevne Bind, ialt 41, er Svigerinden Anna Helvig Tott, gift med Broderen Jørgen Brahe. Med store Bogstaver og med brede Linier har hun i 25 store Kvartbind oversat Prædikener over Salmerne, for største Delen af Johan Arndt. Fortsættelsen heraf, de 6 næste Bind, ere ligeledes oversatte af hende, men skrevne med en anden Haand, men flere andre opbyggelige Bøger og Traktater har hun fordansket og har

forfattet 2 Dele i Kvart: Extrakt, udsat over Evangelium af Dr. Lütkemanns Postille, og foræret K. Brahe paa hendes Fødselsdag 1733.

Blandt de sjeldneste Ting ere bekendte et Par Skrifter af Hans Tausen, og som Bidrag til Personalhistorien de forskellige Slægtebøger. Men at opregne, hvad der blandt Bogtitlerne maa anses for særlig interessant, vil føre for vidt; ogsaa maa anføres, at fra det Ydre set er der enkelte Ting, der i Form og Udstyrelse særlig fanger Opmærksomheden, hvor man beundrer den Kunstfærdighed og Flid, Taalmod og Zirlighed, Skriveren har ofret et saadant Pragt-Kuriosum. Om Indholdet da tillige staar paa Højde med denne tilmed ofte kolorerede Iklædning, overlades en kyndig Dom.

Gaa vi til Brevpakkerne og de løse Papirer, kan den Mand ikke forbigaas, med hvem K. B. stod i stadig og hyppig Brevveksling: Hører i Odense, Magister Peder Hostrup.

I Odense Skoleprogram for 1865 findes en unavngiven Skildring af ham. Født i Haastrup Sogn, hvortil Østrupgaard hørte, er han uden Tvivl bleven hjulpen af K. B. baade til Skolegang og som flere Andre til Studering, og Brevene datere sig allerede fra hans Studenteraar og fortsættes til hendes Død, ɔ: fra 1733 ere de dog i Aftagende og det sidste, der findes, er fra 1734. Hostrups Biograf mener, at Karen Brahe har været for svag og affældig i sine sidste Par Aar til at følge med Tidens Bevægelser og modtage hans Beretninger.

Med en Gage, der 1729 begyndte med 118 Rdl. og med Aarene steg til 178 Rdl., præsterede denne Mand i Løbet af 17 Aar først at klare sin Gæld og tilsidst at testamentere sine Brødre tilsammen 200 Rdl. og, fraregnet Begravelses-Omkostningerne m. m., at stifte et Legat paa 878 Rdl. Meddeleren tilføjer: „man kan da vel antage, at han kun har havt 12 Aar til at sammenspare 1200 Rigsdaler".

Til nævnte Levnedsskildring af ham er benyttet flere karakteristiske Breve og Vers til Karen Brahe; disse forbigaas da her, idet jeg foretrækker Brevskaber, der saa vidt vides ikke før ere dragne frem fra deres Gemmested.

Brevene melde om Bogkøb for hende, om flere Indkøb undertiden i samme Brev, om Prisen for dem, om Kong Frederik den Fjerdes Død, Efterretninger fra den polske Arvefølgekrig, om Dødsfald, om Udnævnelser og Forfremmelser af Embedsmænd og Officerer, kort sagt, Hostrup holdt Karen Brahe à jour med alle vigtige Begivenheder og i Særdeleshed med Nyheder, der ofte gengives efter „den skrevne Avis fra København."

Et lille Brev bringer følgende Meddelelser:

Etatz-Raaderne Kaalund og Bentzen ere blevne Conferentz-Raadder.

Mand vil spaae os af en nye forordning hvordan enhver efter Stand og Station sig med klæde-dragt skulde forholde, hvormed man nogle dage har fornøyet, men tiden vil lære om det bliver frugtbar. Den skrevne Liig-Procession udi Sælland var kommen Postmesterens fuldmægtig fra, maatte derfor udskrive disse efter Avisen, som er smukkere end den skrevne sammensat, men i den skrevne var hver Herreds Vogn, og ordenen i dem særdeles nævnet, hvilket giver ikke meget. Nu lager ieg mig for at afskrive Prædikenen, Hendes Velbaarenhed skulde alt haft den, havde ieg ey haft en deel at bestille.

I et andet, ligeledes et af de korteste, fortælles:

Biskop Lodberg døde i dag Klokken halvgaaen 9, og har ey kundet talt siden i gaar Morges og har ellers nogle dage været uden Samling, hans Svaghed menes at have været Malum Hypochondriacum. Med Posten haves at General Lieutenant Gregers Juul er i disse Dage ved Døden afgangen. Møntmester Winechen har faaet allernaadigst permission at maae lade slaae af de nye Medailler st. til 11 Lod Sølvs Vægt at sælge.

Alle Brevene have som Regel til Overskrift: Høy Edle og Velbaarne Jomfru Høygunstig Patronesse, og en almindelig Endelse er: Nest ald Velsignelses Ønske med bestandig Helbred og Sundhed lever jeg Høygunstig Patronesses underdanig tiener P. Hostrup.

Sine Nytaars- og Fødselsdagsønsker satte han sædvanlig paa Rim paa en 3—4 Foliosider, og det har maaske sin Interesse at vide „Versemagerens" Alder; han antages

født den sidste Dag i Aaret 1697. Et længere Digt fra 1722 ender saaledes:

Nye Aars Soel med Glands og Glæde
Straale ned paa Hendes Boe,
At hun i et Gylden sæde
Sidde maae med fred og Roe!
Lad din Naade altid spille
Som en Paradise=floed
Efter ønsket mit og Ville
For min Patronesses Foed!

Gud i Hendes lifs Calender
Lad hver dag saa tegnet staae,
At der mange Soele render
Til Hun skal af jorden gaae;
Og da Himlens Glæde nyde,
Som ey nogen ende faar,
Ja med Englene sig fryde
Udi evighedens Aar!

Næste Nytaarsvers 1723 ender:

O Lyckens Fryede=Soel breed ud din Gylden Vinge
Lad over Hendes huus sig lycken stedse svinge,
Gud lægge dage fleer til Hendes Dages Tal,
At Hun for tidlig ey af sine safnes skal.

Det versificerede Ønske 1724 er skrevet paa fint udstyret Papir, dekoreret med trykte Symboler paa Aarsskiftet, øverst saaledes to Engle, der blæse i Trompet til hver sin Side; det slutter med:

Som Aaret voxer til i Maaneder og dage,
Saa lad Gud Hende med i Velstand og tiltage
Gud lad Velsignelser som støbregn falde ned,
Naar Hun gaar ind og ud, Gud signe hver et fied.

Tager man i Flæng et andet af alle disse Smaapapirer frem, træffer man paa:

Et lidet dog velmeent Gratulation til vor kiere Faster Høyædle og Velbaarne Frøken Karen Brahe paa Hendes Fødsels Dag 1732 fra hendes Broder=Børn, Preben Brahe, Susanne Brahe, Sophie Brahe, Anne Elisabeth Brahe, der bl. a. udtrykker følgende Ønske:

Lev vor Faster vel og lenge!
Lev endnu i mange Aar!
Gid ey Dødens Vælde trenge
Ind saa snart, og giøre skaar
I vor fællis roe og glæde,
Himlen give at dend maa
Langt fra Østrupgaard borttræde,
Og der hen ey adgang faa,
Før Hun, uden sorg og klage
Her paa denne kiere Sted
Sin graahærded Faders Dage,
Levet op i Fryd og fred.

Blandt Bunkerne af disse Ting findes ogsaa flere lange Bindebreve med uløselige Silketraadsknuder, skrevne paa Karens Dag, den 25. Novbr. Et af disse ender med:

Naar dette nu er læst
da er det allerbest
Vulcano det at give
thi det er ikke got
som dragen er af tot
jeg monne Sandhed skrive.

Vende vi fra disse Prøver paa Poesier tilbage til den skrevne Prosa og faa fat paa et lille heftet Haandskrift, beklager man, at det er uden Titelblad, Navn eller Aarstal, samt at Skriften er lille og tæt og for den uøvede Læser af gamle Manuskripter tilmed vanskeliggjort ved adskillige Rettelser. Muligvis er dette Skrift forfattet af ingen ringere end den berømte Oversætterinde af Seneca, Birgitte Tott (gift med Otto Gjøe til Turebygaard, Anne Gjøes Broder), der findes navngiven flere Steder i Kataloget. Dets tredie og sidste Kapitel hedder: Huad nytte een huer udi særdelished hafuer aff Studeringerne, og begynder:

Ingen som er ved sin fornuft er saa vanvittig at hand io gierne ønsker at vide och lære noget och ingen er saa høylærd at hand io seer at der endda er meget som hannem kunde være fornøden at wide och lære; thi wisdom och forstand, som ved lærdom och Studeringer forhueruis er saadan eet ypperligt gode, att det billigt af alle med største flid eftersøgis, och alle de som derom hafuer haft sand Kundskab hafuer flittigen raad enhuer att søge

och stræbe derefter, som den Vmisteligste ting iblandt alt det fornøden giøris hafuer och aldrig nock som vist att vdbræde den stoere nytte og gafn deraf følger, och om mand hafde ingen anden nytte af Studeringerne da er dett dog derfore gott, att mand icke skall wide med sig self, att mand er eeu wanvittig taabe. — — —

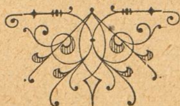
Det andet Kapitels Titel er: Att Quindfolck ochsaa wed Studeringerne bør dels søge effter wisdom, lærdom, dyd, och Quindelighed. De første Linier ere overstregede: effter som det quindelige Kiøn af Naturen er tilbøyelig till gierne att smycke och vdstafere sig feyler icke heller for Begierlighed att wære wise och kloge: Och de dog vdi diße stycker snarlig blifuer bedaarede saa de i stædet for att smycke wanskabe sig selff och wed deris indbildede Wisdom ofte lader se største daarlighed er det høylig fornøden, at det skrøbelige Quindekiøn af første Ungdom søger efter de middell huerwed de kunde erlange den ypperste prydelse, och faa forstand paa dett som fører till dyd, fromhed, och skickelighed. Denne skiønhed hafuer de ey aff Naturen dette liggendesæ affuer de ey effter deris forældre, men nest een god opfødsell vdi deris vnge Aar hielpes de fornemmeligen till alle gode dyder att erlange ved Studeringer och gode bøgers læsning. Thi formedelst Studeringer och boglige Konster tiltager och formeris gode seder dyd och skickelighed med huilke Quindfolck fornemmeligen bør att være begaffued. Den første imodsetztelse som gemeenligen bruges at forhindre dem derfra: Er att Quindfolck ey bør att studere, menß tage Waare paa andre quindelige Bestillinger. Det sidste samtyckis billigen menß ieg troer icke nogen kand necte att den Quindisperson som aff sin Vngdom er holden till Studeringen och gode Bøgers læsning, io, skulle være saa bequem till quindelig Bestilling som een anden, der aldrig haffuer hafft bog vdi sin haand: hun skall io well der ved intet tabe aff den forstand som hører till spinden, syen, och anden saadan netthed Ey heller forsømme dett, som er fornøden till anden husens Bestillinger menß skall well i rette tider vide att bestille dett hinder sømmer och vedkommer, och med hindis fornuftighed beviser att quindelige Bestillinger forsømmis ey ved Studeringerne menß langt mere befordres derved. Mand kand giøre dett

eene och derfor icke effterlade dett andet. Den forstandige weed i rette tide, att øfue dett som er nytteligst. Spinden och syen stræcker sig och ey widere, end till dette lifs fornødenhed, menß eet berømmeligt Naffn och rycte lefuer effter Døden. Huorforr dett quindelige Kiøn io ey burde att fraraadis menß langt meere tillskyndis att lære dett gode, och øffue sig udi dett beßte — — —

Bogsamlingen ejer kun en eneste Kogebog, det er et temmelig stort Kvartbind, men uden nærmere Betegnelse. Den giver med sine mange Opskrifter et lille Indblik i, hvorledes man i Datiden og forud for den spiste paa vore Herregaarde. Her er mangfoldige Anvisninger paa alle Slags Mad fra: En god Ret aff Risengryn, Grød aff skallet biug, En melch suppe, til: Posteyer aff Lax, Krebs i Posteyer, Oxetunger med supe offuer. Og for at se lidt af Madens Sammensætning medtages en enkelt Prøve, valgt i Skynding og ganske i Flæng: At koge Høns well med peberrod:

Tag peberrod riff dett smaa kom dertill ligesaa mange støt mandeler ogßaa meget reffuet brød bland det tilhobe, tag saa aff det fedeste aff suppen hønset er søden i, lad peberroden dervdi faae en opsød, slaa det siden offuer hønset. peberrod saa blandet kand man och syde op med Viin och Sucker, och gifue det saa kalt till fisk, mand kand och tage nødkierne till peberroden i steden for mandeler.

Om den betydelig større Afdeling af Samlingen, den trykte Del, skal blot bemærkes, at den ældste Bog er „Den jydske Lov", trykt i Ribe 1504.

Den „fine“ Familie.

Af Anders J. Eriksholm.

Det var en Dag i den varmeste Tid sidste Sommer, at Søster Fine hæsblæsende kom styrtende ind til sin Svogers, Købmand Holms, just som Familien sad ved Middagsbordet.

„Nej, men kære, hvad er der dog hændet?“ udbrød Fru Holm forskrækket.

Søster Fine var saa bevæget og saa forpustet, at hun havde ondt ved at komme til Mælet.

„Det er Bror Matthias,“ stammede hun endelig.

„Bror Matthias, hvad han?“

„Han er faldet — han blev pludselig syg af Varmen — og faldt om paa Gaden.“

„Mon det er noget alvorligt?“ spurgte Svogeren.

„Ja, han har kvæstet Baghovedet betydeligt og var mere død end levende, da de bar ham ind. Hjernerystelse, mener Lægen.“

„Naa, saa rejser han vel snart af,“ sagde Købmanden og spiste rolig videre.

Søster Fine gav udførligt Rapport om, hvorledes hun tilfældig var kommen fordi Bror Matthiases Bolig straks efter at Ulykken var sket. Lægen gik just ind i Huset den Gang, og saa kunde Fine jo nok tænke, at der var noget aparte paa Færde. Aa, det havde taget saa stærkt paa hendes Nerver! Hun formelig rystede endnu.

Der var dog en Grund mere til, at Søster Fine var kommen saa stærkt i Affekt. Hendes Mand var noget i

Kontorfaget — noget meget fint, vilde hun gerne give det Udseende af, naar hun talte med Smaakaarsfolk — men desværre var hans Gage saa lille, at det stadig kneb med at hytle sig igennem. Nu, da hun var gaaet op til Søsteren, var hun kommen til at tænke paa den store Arv efter Bror Matthias, der efter al Sandsynlighed ikke vilde lade længe vente paa sig.

„Madam Lassen er vel hos Matthias?" spurgte Søsteren, der hurtigt havde fattet sig efter den beklagelige Meddelelse.

„Ja, hun er. Men vi kommer vel til at se os om efter en anden Plejerske."

„Det mener jeg ogsaa. Det er ikke heldigt — hum! — at Matthias under disse Omstændigheder er saa ganske overladt til Madam Lassens Varetægt."

„Hun er dog vist ellers en hæderlig Kone," sagde Købmanden.

„Det er meget muligt. Men hendes Dreng — Ludvig hedder han nok — har fra lille vidst at indfedte sig hos Matthias. Drengen har nok været baade Potte og Pande for Matthias, efter hvad de siger. Hvem kan vide, om det blev lutter Smaaskillinger, der faldt af til ham, hvis Matthias nu gaar hen og døer? Madam Lassen er jo ogsaa en temmelig slesk Person."

„Du har Ret, Malle! Det havde jeg slet ikke tænkt paa!" udbrød Søster Fine, der pludselig øjnede en Fare for, at en Del af den store Arv skulde gaa i en forkert Lomme. „Ja, det er nok ikke værd, vi lader Madam Lassen være saa eneraadende. Hun kan jo nu skalte og valte med al Ting, som hun finder for godt."

„Ja, der maa sættes en Stopper for Indflydelsen fra den Kant," sagde Fru Holm, idet hun rejste sig fra Bordet. „Henad Eftermiddagen gaar jeg og August ned og ser til Matthias — du kommer vel ogsaa Fine? — saa kan vi tale videre derom."

* * *

Bror Matthias vár et stort Stykke af en Særling. Han havde tjent sig en betydelig Formue som Garver-

mester, og da han opgav Forretningen, havde han lejet sig ind i et Par smaa Værelser i en af Byens tarveligste Gyder.

Hans Husførelse besørgedes af en Enke i Nabohuset, Madam Lassen, og hun og hendes Søn Ludvig var omtrent de eneste menneskelige Væsner, Matthias havde noget Samkvem med.

Søstrene kom han ikke til, og om Besøg fra deres Side var der ikke Tale. De hørte efter deres Stand og Stilling til det bedre Selskab i den lille By, og det var dem en Lettelse, at Matthias ikke besøgte dem i deres Hjem. For sandt at sige, man kunde virkelig ikke godt være det Slægtskab bekendt overfor sine Venner og Omgangsfæller. Matthias var saa forfærdelig jævn i sin Paaklædning, det vil sige, han gik altid med Tøfler og Skindtrøje, og hans Vaner og Manerer var ikke just hvad man kalder slebne.

„Det river mig ligefrem i Næsen af Garverlæder og raadne Skind, blot jeg kommer til at tænke paa Matthias!" sagde Købmandsfruen, naar Talen i Hjemmet faldt paa Broderen. Og saa skar hun en Grimace, som om Garvelugten stank imod hende.

Man vidste dog at fortælle, at Købmandsfruen forhen havde nedladt sig til at besøge Matthias. Og da havde hun været yderst forekommende, ja ligefrem udfoldet sin mest indsmigrende Elskværdighed. Men hun havde rigtignok ogsaa haft en vigtig Mission at udføre, og da hun gik, laa der i hendes Kjolelomme en lille rund Sum, et kontant Beløb, som hendes Mand havde nødvendig Brug for endnu samme Dag.

Siden havde Købmandsfruen ikke aflagt Besøg hos Broderen. Ligesaa tilbageholdende var Søster Fine, der ogsaa en Gang havde „laant" en lille Bagatel paa fem hundrede Kroner af Bror Matthias. Og Matthias var godt tilfreds med Søstrenes Tilbageholdenhed, thi han fandt — og ikke med Urette — at hans kære Slægtninges Visitter var ham temmelig dyre.

Saadan et Par Daaser!" sagde Madam Lassen opbragt, naar hun paa Gaden havde set et Glimt af Garverens „fine" Familie. „De sætter Næsen i Vejret og vil

ikke kendes ved deres egen Bror, og saa ejer de kanske ikke mere end det, de staar og gaar i!"

At „Daaserne" kun sjælden nedværdigede sig til at hilse paa hende, naar hun mødte dem, var naturligvis ogsaa Madam Lassen en Torn i Kødet.

— — Selv om Søstrene ikke havde direkte Forbindelse med Matthias, saa var Byen dog ikke større, end at de ad andre Veje stedse var underrettet om, hvorledes Broderen levede, og det havde især vakt Malles Opmærksomhed, at Matthias havde fattet Godhed for Madam Lassens Ludvig.

* * *

Matthias laa halvt paaklædt paa Sengen i Sovekammeret — et lille, kvalmt Rum, der vendte ud mod en snavset Gaardsplads. Han var meget daarlig og havde ligget en Stund i en Døs, da han pludselig slog Øjnene op. Og da han saa' baade Søstrene og Svogrene ved sin Seng — Svogrene, som aldrig havde sat deres Ben i hans Stue — troede han, at det var paa det sidste med ham, og gav sig til at græde.

„Han er da ved sin Bevidsthed," hviskede en af Svogrene, der stod lidt afsides.

Søster Malle traadte helt hen til den syge.

„Græd ikke, kære Broder," bad hun, idet hun førte sit broderede Lommetørklæde til Øjnene. „Vi vil jo gøre alt for dig, baade jeg og Fine, i den Tid, du har tilbage."

„Ja, det vil vi," sekunderede Fine. „Sig os endelig, hvad du ønsker, Bror Matthias, og bryd dig bare ikke om, at du gør os Ulejlighed."

Matthias havde i dette Øjeblik kun det ene Ønske, at han var rask igen, og det kunde jo ikke nytte, at han krammede ud dermed.

„Du trænger til en omhyggelig Pleje," sagde Søster Malle. „Vil du, at vi skal sende Bud efter en Sygeplejerske?"

Matthias svarede, at ingen andre skulde passe ham end Madam Lassen, og trods Søstrenes indtrængende Forestillinger lod han sig ikke rokke.

„Ja, vi vil ikke tvinge dig," sagde Søster Malle. „Du maa naturligvis have din Vilje. Men saa skal Fine og jeg nok se ned til dig nogle Gange om Dagen. For Lægens Forskrifter maa jo følges."

Fine sagde akkurat det samme, og kort efter tog Søstrene og Svogrene Afsked. Men før de gik, kaldte Malle paa Madam Lassen og gav hende Paalæg om ikke at lade Ludvig komme ind til den syge. „For De kan jo nok forstaa, at min Broder trænger til absolut Ro. Han kan ikke taale den Støj, som Børn altid fører med sig."

Madam Lassen lovede, at hun nok skulde holde Drengen borte fra Sygeværelset.

„Selv om min Broder skulde bede om at se Drengen, skal De ikke opfylde hans Forlangende. Den mest ubetingede Ro maa, som sagt, iagttages."

Madam Lassen saa' med et noget spydigt Smil Døren lukke sig efter den fine Familie. Fra Vinduet i Dagligstuen kunde hun se Søstrene stikke Hovederne sammen, medens de trippede let op over Strædets knudrede Brolægning — den, de saa sjælden før havde umaget deres Ben med. — — —

— Allerede næste Morgen kom Søster Malle igen. Hun bar med sig en lille Kurv, hvori der var et Par Appelsiner og en halv Flade Hindbærsaft.

Til sin Ærgrelse saa' hun, at Søster Fine allerede var kommen og sad inde ved Sengen. Madam Lassen stod ude i Køkkenet, saa det kunde se ud til, at der lagdes hemmeligt Raad op derinde.

Hun blev dog hurtig beroliget i saa Henseende. Matthias havde stærk Feber og laa med lukkede Øjne uden at tale. Søster Fine sad tavs og tankefuld og saa' paa ham.

„Hvordan har vor kære Broder det?" spurgte den indtrædende.

Søster Fine rystede paa Hovedet og sendte Søsteren et meget sigende Blik.

„Har Lægen været her?"

„Ja. Han var her, da jeg kom."

„Og han mener?"

„At det er tvivlsomt, han gaar det igennem."

„Hum, hum, stakkels Matthias!"

„Ja, det er sørgeligt, han skulde komme saadan til Skade."

Søster Fine rejste sig pludselig fra sin Stol ved Sengen og vinkede Søsteren lidt tilbage i Værelset.

„Véd du noget om, hvor meget der kan ventes, Malle?" spurgte hun hviskende.

„Ikke det mindste."

„Han har vistnok flere Bøger, men hvor mange Tusinde, der staar paa hver, véd jeg ikke."

„Jeg heller ikke. Han har vist ingen af sine Penge staaende her i Byen. August har i al Diskretion forespurgt — —"

„Allerede —!"

„Ja, kære, forstaa mig! Ikke nu selvfølgelig. Det var en Gang for længere Tid siden. August kom ganske tilfældig til at tale med Bankdirektørerne."

„Naa ja, det kan være det samme. Men hvor mener du, Pengene er?"

„Jeg véd det, som sagt, ikke, men jeg antager, de staar i „Bibuken"."

„I „Bikuben"?"

„Ja. Derved er det lykkedes ham at skjule, hvorledes han er situeret, saa han har kunnet nøjes med at betale en meget lav Skat. Folk her i Byen tror jo, at han ikke er synderligt velhavende."

Søster Fine sukkede. Folk maatte for hende tro, hvad de vilde, men for sit eget Vedkommende havde hun gerne givet meget til, om hun allerede paa dette Tidspunkt havde haft en nogenlunde tilnærmelsesvis Oversigt over, hvor stor en Part hun kunde vente i Arv.

Herregud, hendes Mands Gage paa Kontoret var jo saare knap, og de havde gennem Aarene lagt sig en ikke helt lille Gæld til. Den skulde naturligvis først og fremmest betales af Arven, men foruden var der mange større Poster. Baade Møbler og Garderobe trængte til Fornyelse, og Børnenes Undervisning og Opdragelse krævede betydelige Summer. Charlotte, den ældste Datter, var for lange Tider siden bleven lovet et Klaver . . .

Søster Fine blev revet ud af sine Overvejelser ved Malles dæmpede Forskrækkelses-Raab:

„Jamen, Bøgerne, — Bøgerne, Fine! Hvem véd, hvor han gemmer dem?"

„I Chatollet vel."

„Nej, det tror jeg ikke. Jeg har en Gang set ham aabne Chatollet, og dér var Bøgerne ikke — det er jeg sikker paa."

Fine betragtede Søsteren med et noget mistænksomt Blik. Skulde Malle have foretaget Undersøgelser paa egen Haand i Bror Matthias' Gemmer, og hvor naar kunde hun have faaet Tid dertil?"

„Du véd, han er en Særling," vedblev Malle, „og det er ikke usandsynligt, at han har gemt Bøgerne paa ejendommelige Steder, saa vi maaske vanskelig vil kunne finde dem, hvis han skulde gaa hen og dø brat."

Søster Fine blev helt bleg ved Tanken om en saadan Mulighed.

„Tænk, om vi ikke fandt dem!" hviskede hun. „Det vilde være rædsomt!"

Ovre fra Sengen gav den syge ved nogle usammenhængende Ord til Kende, at det endnu var for tidlig at holde Skifte efter Bror Matthias.

Matthias talte i Vildelse. Malle betragtede ham en Stund opmærksomt, som om hun i Tankerne udmaalte, hvor lang Tid, han vel endnu kunde have tilbage. Derpaa kaldte hun paa Madam Lassen for at give hende Ordre til ufortøvet at sende Bud, hvis der skulde indtræffe noget. — —

* * *

Imod al Forventning — det vil sige fra Familiens Side — bedrede Matthias sig, og en Dag erklærede Lægen, at nu haabede han, Faren var overstaaet.

„Blot der ikke kommer noget Tilbagefald," lagde han til.

Søstrene saa' meget bekymrede ud. Lægen mente, at de ikke troede ham, hvorfor han yderligere trøstede dem:

„De skal se, han kommer snart over det. Blot der, som sagt, ikke kommer noget Tilbagefald."

Malle og Fine havde under Sygdommens kritiske Tid

aflagt Besøg hos Bror Matthias mindst to Gange om Dagen — til liden Glæde for Madam Lassen, der var i høj Grad fortørnet over den evindelige Forstyrrelse i sit Arbejde og de mange forskellige Ordrer og Paalæg, der hver Gang faldt af til hende.

„Tror jeg ikke, de render her og pisker af bar Utaalmodighed efter at faa Vejret af ham," sagde hun til Naboerne.

Da Matthias var begyndt at blive bedre, forlangte han en Dag, at Ludvig skulde komme ind til ham.

„Nej, det kan aldrig gaa an," erklærede Madam Lassen.

„Hvorfor kan det ikke gaa an?" spurgte den syge.

„Nej — for — for han vilde bringe Uro og Støj med sig"

Det Svar lignede ikke Madam Lassen, og da Matthias trængte ind paa hende, kom hun frem med, at „Familien" havde forbudt hende at lade Drengen betræde Sygeværelset.

Matthias smilte lunt. „Hent kun Ludvig," sagde han. „Jeg trænger ligefrem til at baxes lidt med ham for at faa de indvendige Dele i Orden igen."

„Men hvis — hvis „de" saa kommer, medens Drengen er her?" indvendte Madam Lassen.

„Saa skal jeg nok tage Skraldet af og takke Malle for hendes Omsorg."

Madam Lassen gjorde ikke flere Indvendinger, men hentede Drengen.

Det var en tolv-tretten Aars opløben Knægt, lyshaaret og med et Par kvikke blaa Øjne, der paa en egen hurtig og sikker Maade kunde tage Maal af Omgivelserne.

Han og Matthias var bleven trofaste Venner i den halve Snes Aar, hvori de jævnlig havde „baxedes", efter at Matthias var flyttet ind i de to smaa Stuer i Gyden.

Drengen havde derfor ogsaa savnet Matthias under Sygelejet og ikke mindst de Skillinger, hans gamle Ven plejede at stikke til ham.

Nu traadte han tøvende og forlegen ind i Værelset, hvor den gamle laa

Matthias vinkede ham helt hen til Sengen.

„Ja, her ligger jeg," sagde han, „men det gaar fremad med Kadaveret, og jeg tænker nok, vi to kan komme til at tage nogle Tag sammen igen . . . Naa, fortæl mig nu, hvad du har oplevet siden sidst."

Ludvig maatte fortælle sine Oplevelser fra Skolen og fra Fabrikken, hvor han tilligemed andre fattige Drenge arbejdede nogle Timer om Eftermiddagen.

Den gamle Garvermester laa og lyttede smilende til.

„Naa, og hvad saa?" spurgte han interesseret, naar Lugvig en Gang imellem standsede i sin Fortælling.

Men midt under Fortællingen kom Madam Lassen ind, og hun var øjensynlig en Kende urolig.

„Nu kommer de oppe i Strædet," sagde hun. „Er det saa ikke bedst, Ludvig gaar?"

„Aa, lad ham blive et Øjeblik endnu," bad Matthias. Og da Konen tvivlraadig blev staaende ved Døren, tilføjede han:

„Hør, Madam Lassen, De er vel ikke saa forskrækkelig glad for alle disse Besøg?"

„Nej, det véd Gud, jeg ikke er," erklærede Madam Lassen aabenhjærtig.

„Naa, det kunde jeg næsten tænke. De Visitter morer heller ikke mig, men kanske vi kan blive fri for dem. Jeg kunde have Lyst til at spille mine deltagende Slægtninge et lille Puds, men De maa hjælpe til dermed, Madam Lassen!"

Madam Lassen var rede til at yde sin Hjælp og modtog Instrux om, hvordan hun skulde forholde sig.

I det samme hørtes Søstrenes Stemmer ude fra Gangen, og Ludvig, der var afskaaren fra at slippe ud uden at blive opdaget, smuttede i en Fart ind i et stort Klædeskab i Dagligstuen.

Madam Lassen modtog de besøgende paa Tærskelen til Sygeværelset.

Hendes Ansigt var lagt i de mest bekymrede Folder, og med en ganske uvant Resoluthed stillede hun sig foran Damerne, da de uden videre vilde passere forbi hende.

„Der maa ingen komme ind til ham," erklærede hun bestemt.

„Han er altsaa bleven daarligere?" spurgte Søster Malle hurtigt.

„Han har altsaa faaet Tilbagefald, som Lægen talte om?" sagde Søster Fine.

Madam Lassen nikkede tavs og saa' endnu mere bekymret ud.

„Han maa paa ingen Maade forstyrres," sagde hun. „Det er mig forbudt at lade nogen komme ind til ham."

Madam Lassen sagde ikke, hvem der havde forbudt hende det, men Søstrene mente, det var Lægen.

Søster Malle kunde dog ikke lade være at liste paa Taaspidserne ind i Sygeværelset. Men da hun saa', at Matthias laa vendt om imod Væggen, som om han sov, kom hun hurtig tilbage.

„Madam Lassen," sagde hun, „kunde De ikke gaa et ganske lille Ærinde? Der er noget, jeg har glemt at sige Besked om hjemme. Min Søster og jeg vil blive her, til De kommer tilbage."

Madam Lassen forstod, at de gerne vilde være hende kvit en Tid, men gjorde ingen Indvendinger.

Aldrig saa saare var hun ude af Døren, før Søstrene tog fat paa at undersøge en gammel Dragkiste, der stod ved Vinduerne ud mod Gaden. Skufferne var aabne med Undtagelse af den øverste, men Malle fandt Nøglen dertil i Chatolklappen.

„Ja, det er, som jeg tænkte," sagde hun.

„Hvilket?" spurgte Søster Fine.

„Skuffen er delt i to Rum, og det inderste er lukket ved en skjult Mekanisme."

„Du kan tro, han har sine Penge dér," sagde Fine.

„Og Bøgerne," tilføjede Malle.

Malle prøvede at dirke det hemmelige Rum op med en Kniv, og Fine stod bagved og saa' til i Spænding.

„Hør," udbrød Fine pludselig. „Der var en Dør, der knirkede!"

„Saa er det vel Madam Lassen, der kommer tilbage."

„Nej, det var her inde — henne fra Skabet kom Lyden. Uh, Malle, jeg bliver helt underlig!"

Søster Fine var bleven bleg og rystede.

„Naa, det kan ogsaa være det samme," sagde Malle.

„Vi finder vel nok Bøgerne en Gang. Maaske ligger han med dem i Sengen!"

Malle laasede Skuffen paany og gemte Nøglen, hvor hun havde taget den. Da Madam Lassen kom, sad Søstrene og talte dæmpet sammen, som om ingen Ting var passeret.

De rejste sig straks for at gaa, og saasnart de var ude paa Gaden, blev Døren til Klædeskabet lukket op, og Ludvig, der var ked af sit Fangenskab, hoppede ud.

Inde fra Sovekammeret blev der banket paa Væggen. Matthias havde hørt Rumsteringen i Dagligstuen, og Ludvig var ikke sen til at give Beretning om, hvad Damerne havde foretaget sig, og hvorledes han havde forskrækket Søster Fine ved at aabne Skabsdøren paa Klem.

Matthias lo, saa det klukkede i ham.

„Kors bevares, hvor du er en Himmelgavtyv, Dreng! Ha, ha, ha, saadan en Fornøjelse har jeg ikke haft længe! Jeg tror formelig, jeg bliver helt rask med det samme . . . Saa, Malle kunde ikke finde Bank-Bøgerne? Nej, det vil jeg gerne tro. De er heller ikke til alle og enhver at fingre i . . . Men nu skal jeg sige dig noget, Ludvig — ja, din Moder maa gerne høre det — der ligger en Bog paa et Par Hundrede Daler eller lidt mere i det hemmelige Rum, som Malle ikke kunde aabne. Den Bog skal du ha', Ludvig, og den skal hjælpe dig til at blive en dygtig Haandværker, naar du bliver konfirmeret — for en Haandværker, der forstaar sine Ting, er der al Tid Brug for i Verden."

Matthias smilte fornøjet, idet han rakte sin Haand frem imod Drengen, og hvem der ikke var mindre glade, var Ludvig og hans Moder.

*　*　*

Næste Dag, da Søstrene kom for at besøge Matthias, mødte der dem et Syn, der nær havde bragt dem til at daane:

Den formentlig døende sad over Ende i Sengen og spiste Bøf med Spejlæg og drak engelsk Porter til!

Søstrene stirrede paa Matthias, som om de ikke troede

deres egne Øjne. Men Matthias vendte sig imod dem med sit mest elskværdige Smil.

„Ja, nu gaar det bedre, som I ser, og nu faar I ret have Tak for al eders Deltagelse! . . . De Ting, som I eftersøgte i mine Gemmer i Gaar, skal nok komme til Veje i det rigtige Øjeblik — men I kommer til at vente en lille Tid endnu!"

Matthias havde næppe talt ud, før Malle rejste sig og fo'r ud af Døren, og Fine fulgte hende i Hælene.

Men Madam Lassen stod ude i Køkkenet og gned sig i Hænderne.

— — Siden har Matthias ikke set det mindste Glimt af sin „fine" Familie.

En landlig Nero.

En Sorstudie af Edv. Egeberg.

Med Illustrationer af Erik Henningsen.

Han var eneste Barn og dygtig forkælet. Forældrene lod Klinten vokse uhindret sammen med Hveden i hans unge Sind. De saa godt Klinten og vidste ogsaa, at den burde luges; men det faste Tag om Ukrudtets Top og den Smerte, dermed fulgte, nænnede de ikke at udsætte deres Yndling for. Som ganske lille græd han jo, naar det trak op til Irettesættelse og Straf, og som større hylede han og tog igen baade med Haand og Mund.

Det var nærmest Moderen, der havde hans Opdragelse i sin Haand — Faderen kørte omkring i Landet som Handelsmand og var kun sjældent hjemme.

De svage Forsøg, hun gjorde paa at hævde sig som Opdrager, endte med et kraftigt Punktum, da Drengen var kun ni Aar.

Han havde fundet en Fuglerede ude paa Marken. De fem smaa dunede Unger havde han puttet i sin Trøjelomme, og da han kom hjem med dem, henrettede han dem en for en paa Huggeblokken.

Moderen fik det tilfældigvis at se og bebrejdede ham det.

Da tog Kannibalen en tyk Gærdestav og drev Moderen fra Gaarden ind i Huset.

Siden turde hun næsten intet sige til ham, og udsætte ham for en Afstraffelse af Faderen, der var noget hidsig, nænnede hun heller ikke.

Saa lukkede hun sine Moderøjne for Klinten og søgte at trøste sig med, at der var dog ogsaa nogen Hvede.

Det var ikke meget, og der blev i Tidens Løb mindre og mindre.

Han saa naturligvis i stadig Ufred med Kammeraterne i Nabogaarde og Nabohuse. Der var stadig Slagsmaal og Skændsmaal, og i disse Batailler havde han et solidt Rygstød hos sin Moder. Hun holdt altid med ham og kunde komme i Raseri, naar han kom hjem med en velfortjent banket Trøje.

Der maatte ikke blæse en Vind paa hendes Yndling.

En Gang havde han drillet deres Lænkehund saa eftertrykkeligt, at den omsider kvitterede ved at bide ham i Benet.

Moderen tog naturligvis Parti for Drengen, og Hunden blev skudt, da Faderen kom hjem.

Den forkælede Knægt kunde selvfølgelig heller ikke finde sig i Skolens Diciplin. Det varede ikke længe, inden han paadrog sig en grundig Afstraffelse i Skolen.

Han var som et vildt Dyr, naar han blev vred, og tog ikke i Betænkning at bruge Negle, Støvlenæser, Knive under et Haandmæng. Og han rettede altid sit Vaaben mod de mest saarbare Steder.

En Dag havde han i Skolens Frikvarter med sine Negle harvet nogle lange røde Striber ned ad en Kammerats Ansigt. Lærerne tog Sagen op til Doms og Jens — Kannibalen — fik sit Skudsmaal skrevet bagpaa af Spanskrøret.

De Striber, det havde afsat paa hans Bagdel, blev der taget et moderligt Skøn over, da han kom hjem, og Jens' Opdragelse blev ikke længer betroet til den Mand, der havde behandlet hendes Pode saa uforsvarligt.

En Nabolærer lod sig saa overtale til at tage Drengen. Men heller ikke hos ham blev han ret længe.

Jens fik sin Plads ved et af Skolens Vinduer. I disse summede paa varme Dage en hel Del Fluer, og en Dag, da Lærerens Undervisning ikke længer tiltalte Jens, fik han Tiden til at gaa med at fange Fluer og pille Vingerne af dem. Hans Sidekammerat gjorde Læreren opmærksom paa denne Sport, og den blev præmieret paa samme Maade som Striberne i Kammeratens Ansigt.

Saa blev han taget ud af den Skole.

Endelig havnede han i en', hvor Læreren ikke tog det saa nøje i nogen Henseende. Jens var imidlertid ogsaa

bleven saa gammel, at han skammede sig noget over denne Rundrejse fra Skole til Skole.

I Konfirmationsgave fik han af Forældrene foruden Salmebogen en Pibe og et Cigarrør, samt en rigelig Forsyning af Lommepenge.

— I Lømmelalderen var han rent utaalelig, næsten ikke til at have hjemme; men Forældrene haabede jo paa, at det bedrede sig nok, naar han blev lidt ældre.

Men det blev ikke stort bedre. Han tyranniserede ganske de gamle, saa de følte det som en Lettelse, naar han ikke var hjemme.

Naar han var hjemme, laa han længe i Sengen om Morgenen. Naar han langt om længe behagede at rejse sig, forlangte han Kaffen paa Bordet til sin Morgenpibe. Derpaa drev han omkring i Gaarden, mest med Hænderne paa Ryggen, seende paa, at de andre arbejdede, og henkastende et Kommandoord nu og da.

Landvæsenet havde han ingen Lyst til, erklærede han.

Saa kom han i Skomagerlære; men at være plantet paa en trebenet Stol foran en Glaskugle, smagte ham ikke. Desuden tillod Mesteren sig at rette paa hans Arbejde og bebrejde ham, naar det skred for smaat. Det var han ikke vant til at finde sig i, og efter tre Ugers Forløb rendte han af Lære.

Forældrene tog imod ham med aabne Arme, og Moderen tog oprigtig Del i de Lidelser, han i de tre Uger havde udstaaet.

Saa hvilede han sig ud i et Par Maaneder, og da mente han sig stærk nok til at døje de Genvordigheder, det førte med sig at være i Snedkerlære.

I denne blev han en Maaned, men da Mesteren i den Tid ikke anvendte ham til stort andet end til at høvle Brædder og trække i Enden af en Sav, fandt han Udsigterne for lange og vendte Næsen hjem igen.

Efter endnu et Par forgæves Forsøg paa at tilegne sig en Profession, endte han med at komme i Træskolære hos Søren Holk i Skovhuset.

Det var ikke Glæde ved Arbejdet eller Pligtfølelse, der fik ham til at holde den seks Maaneders Læretid ud. Han var saa inderlig ked af det ret anstrængende Arbejde

og den lange Arbejdstid. Men Søren var stræng og havde et eget Tag paa at holde ham til. Ogsaa var der endnu en Ting, som bidrog til at holde den løse Fugl fast.

Søren havde en køn, slank Datter, som Fyren havde kastet sine Øjne paa.

Han var allerede en forfaren Kvindejæger.

Sine lange Ferier i Hjemmet havde han benyttet til at tumle om fra Lystighed til Lystighed i vid Omkreds. Han havde lært at drikke et godt Glas og havde allerede et Par uægte Børn.

Der var noget ved ham, som trak Pigerne til.

Han var ganske køn: mørkt Haar og Skæg, fyldige, stærkt røde Læber og et Par Øjne, der sugede alt det sanselige op i de Kvinder, han kom i Berøring med og stillede sine Garn for.

Søren Holks unge Datter Marie, med hvem han under sin Læretid daglig kom sammen, kunde ikke staa for disse Øjne.

Hun blev hurtig forelsket i ham, og inden han havde staaet sin Lære ud, var hun frugtsommelig.

Han vilde naturligvis have rendt fra hende som fra de andre, men hendes Fader laasede Døren en Dag, de var alene i Huggehuset, og tvang ham til at love Giftermaal, og Angsten for den stærke, høje Mand fik ham til at holde sit Løfte.

De blev altsaa gift, og alt syntes at gaa taaleligt i det første Aars Tid. Han holdt sig nogenlunde hjemme, passede sit Træskoarbejde nogenlunde og drak sig ikke ofte fuld.

Hun saa' rigtignok lidt bleg ud, men hun havde jo ogsaa et Barn ved Brystet. Naar man spurgte hende om, hvordan hun havde det, smilede hun svagt og sagde, at hun havde det godt.

Men saa begyndte der at sive Rygter ud om, at han bankede hende.

Man forundrede sig ikke mere over disse Rygter, end man havde forundret sig over hans Skikkelighed.

Huset, hvor det unge Par boede, laa noget ensomt, men det hændte dog, at der kom Folk forbi.

En Aften kom en Kone forbi Huset, og hun havde

gennem de utildækkede Vinduer set et højst mærkværdigt Syn.

Inde paa Gulvet laa den unge Kone paa Knæ. Hun havde kun sin Særk paa, og denne var skudt ned, saa Overkroppen var blottet.

Hendes Ansigt, der var fuldt af Rædsel, var vendt op mod Manden, som stod foran hende med en tyk Stok i Haanden og et saa stygt Udtryk i Ansigtet, at den skikkelige Kone udenfor Vinduerne blev ganske forfærdet. Der var et sødligt Velbehag at læse i Trækkene omkring hans røde Læber, men i hans dybtliggende Katteøjne lurede den samme Lyst til at se andre lide, som man kendte saa vel fra hans Drengeaar.

Han syntes at overveje, om den hvide Kvinderyg vilde være smukkest med eller uden røde Striber.

Han balancerede mellem Sanselighed og Grusomhed.

„Slaa mig ikke, Jens," klynkede hun og saa' op paa ham som en Jagthund paa sin strænge Herre. „Jeg kunde jo ikke se, at Flasken stod paa Bordet. Der var jo mørkt i Stuen!"

Saa fik de gnistrende Katteøjne Overtaget i hans Ansigt. Hans Ansigt blev lige saa rødt som hans Læber, og han brølede:

„Din Tiggerkvind! Din Stoddertøs! Jeg skulde aldrig have taget dig! — for hvert Skældsord faldt Stokken svіende paa hendes Ryg — „der har du det; det skulde din Fader egentlig have haft, den gamle Djævel!"

Hun stønnede under Slagene, men hun skreg ikke.

Konen udenfor løb forfærdet hjem og fortalte, hvad hun havde set, og faa Dage efter havde Rygtet naaet hendes Forældre.

Saa gik Moderen derover, en Dag hun vidste Jens ikke var hjemme. Hun var en lille trivelig, varmhjærtet Kone, dygtig i sit Hjem og øm overfor Mand og Børn.

„Du tager hende med dig hjem," sagde hendes Mand, da hun gik, og saa kneb han Munden sammen og huggede en stor Spaan af Træet, han arbejdede i.

Datteren saa' usædvanlig nedtrykt og daarlig ud. Hendes blomstrende Pigekinder var blevne saa hule, og der

HRA

var mørke Rande under Øjnene. Hendes smukke, slanke Figur var der vel endnu i sine Grundrids, men Brystet hvælvede sig ikke frimodigt og udfordrende som i hendes glade Pigedage, og Skuldrene stod mere som en Kant end som en Runding. Hendes Arm, der før var saa fyldig, og som havde ondt ved at faa Plads i Ærmet, laa nu derinde som magert Lig. Der var dertil et nervøst Udtryk i hendes Ansigt. Hun saa ud til at kunne briste i Graad, hvad Øjeblik det skulde være, og saa var der noget ængstelig ved hendes hele Væsen. Hun færdedes saa sagte, som om hun gik i et Sygeværelse, og hvert Møbel i Stuen var en Syg, der med ængstelig Nøjagtighed skulde passes.

Mandens ondskabsfulde Væsen havde allerede sat sine dybe Mærker paa hende. Han var tilstede i Stuen selv under sin Fraværelse.

Moderen trængte nu ind paa Datteren, og med grædende Taarer fortalte hun saa sit korte Ægteskabs bedrøvelige Saga.

Hun fortalte om alle hans ubegribelige Indfald, som hun uden at knurre maatte finde sig i, om den forkælede Søns hele hensynsløse Heftighed, som hun maatte lide under.

Han havde i den korte Tid, de havde været gift, slidt saaledes paa hendes Kærlighed og Hengivenhed, at hun stod saa godt som paa bar Bund.

Og nu, da hun fik Luft og fortalte væk af det, hun havde maattet lide, da var det, som Harmen imod ham blev sig fuldt bevidst og hun forstod, at det var uværdigt at lade sig behandle saaledes.

En Dag havde hun hjulpet ham at skære Hakkelse. Han trak, og hun lagde i. Han begyndte at blive træt, og saa skulde den deraf flydende Gnavenhed have et Udslag. Hun var som sædvanlig nærmest ved Haanden.

„Du lægger for meget i," knurrede han.

„Nej, Jens, her kan du se, mere tager jeg ikke hver Gang," sagde hun frygtsomt; „men jeg kan godt tage mindre.

„Kom her hen og træk, saa lægger jeg i!" kommanderede han.

Hun adlød rystende.

Saa gik der en lille Tid, hvori hun trak af al Kraft. Saa begyndte hun at blive træt. Det var for strængt for hendes svage, magre Arme.

„Træk raskere, det faar jo ingen Ende!" raabte han.

Hun anstrængte sig, saa Sveden haglede ned ad hende; men snart kunde hun ikke mere.

Ingenting forstaar du, og ingenting magter du!" brølede han, og saa havde han taget Strygen og slaaet hende med i Hovedet, saa Blodet løb ned ad hendes tykke Fletning.

Flere Gange havde han i sin Ondskabsfuldhed forbudt hende at gaa i Seng, ja, enkelte Gange endog jaget hende op af Sengen, saa hun maatte tilbringe Natten ude i det kolde Køkken, medens Frosten satte sine Blomster paa Ruderne, og Vinden tudede i Skorstenen.

Hun havde meget at fortælle, og mere var af den Art, at det slet ikke kunde fortælles.

Hun endte med at kaste sig grædende om Moderens Hals.

Den lille Kone lod hende græde ud, alt imens hun kærtegnede hende og trøstede hende, som kun en Moder kan trøste, og saa endte hun med at bede hende pakke de nødvendigste Sager sammen og følge hende hjem.

Det faldt ikke den unge Kone vanskeligt at forlade disse Rum, hvor hun havde lidt saa meget ondt.

Inden de forlod Huset, slukkede hun Ilden paa Arnen, og hun vidste nu, at den aldrig vilde komme til at blusse mere under hendes Hænder.

Nøglen hængte hun paa Sømmet ved Siden af Døren og uden at se sig tilbage, trykkende sit Barn ind til sig, fulgte hun Moderen hen over Snemarkerne mod sit Barndomshjem.

Det var, som hun var vaagnet af en lang og styg Drøm og vendte tilbage til en varm og vaagen Virkelighed. Hendes kære, gamle Hjem strakte sine Arme ud mod hende; Gud ske Lov, hun havde det og kunde finde Beskyttelse i det.

Vinterhimlen var klar, og Solens Lys uden Varme; som en kold og gul Messingplade skred den ned mod Skovaasene i Vest; Vinden kom sviende fra Nord, og

Frostens Jærnfingre knugede Jorden og gjorde den knortet og ru; ingen Fugl sang i de bladløse Grene i Skoven, de gik igennem; men i hendes Sind var der varmt og lyst: hun havde jo sit Barn i sine Arme, foran gik hendes kære, gamle Moder, og bag Skoven vinkede det skærmende Barndomshjem.

Faderen var lige bleven færdig med sit Eftermiddags-Arbejde. Nu stod han indenfor Skovhuset og saa hen ad Vejen, paa hvilken Hustru og Datter skulde komme.

Stillingen paa Tællestolen havde ikke bøjet hans Skikkelse, og Arbejdet med Øksen og Baandkniven havde gjort hans Skuldre og Arme stærke. Den ene Haand havde han stukket ind under sit Arbejdsforklæde og med den anden holdt han sin korte lille Træpibe. Han røg sin Aftenpibe med god Samvittighed. Inde i Stuen stod allerede seks Par færdige Træsko som Dagens Arbejde.

Da han gav Datteren Haanden, brast hun i Graad. Han beholdt hendes magre Haand i sin stærke Arbejdsnæve og førte hende sindigt ind. Imens saa han paa hendes hule Kinder og det lille Barn, der sad sovende i hendes Arm. Da steg der en bitter Selvbebrejdelse op i ham. Han tænkte paa, at det var ham selv, der strængt havde fordret, at hun skulde giftes med dette Umenneske.

Han trykkede hendes Haand, som om han vilde bede hende om Tilgivelse. Den strænge Mand ønskede i dette Øjeblik, at han havde beholdt sin Datter og Barnet under sin faderlige Beskyttelse i Stedet for at sende hende bort under en Bøddels Vilkaarlighed. Men jævnsides med Angeren steg der et Raseri mod Svigersønnen, og der kom et Udtryk i hans skarpe Høgeøjne, der ikke spaaede godt for denne.

— — Det var bleven henimod Sengetid. Moderen sad og nikkede over en Strikkestrømpe, Datteren bødede noget Tøj af de yngre Søskendes, som alle vare i Seng, og Faderen sad henne under sin egen Lampe paa Træskostolen og pudsede det sidste Par Træsko af.

Da hørte de nogen komme ude paa den frosne Vej. De stansede alle tre deres Arbejde og lyttede.

Det var mærkeligt med Folk paa denne Tid af Døgnet. Huset laa saa ensomt, og Vejen udenfor var saa grumme

lidt befærdet. Skulde det være ham, som de alle tre i Aftenens Løb havde tænkt paa mange Gange?

Trinene kom ind paa Stenbroen De stansede udenfor Døren, og Dørklinken blev løftet. En traadte ind i Forstuen skrumlede hen mod Stuedøren.

Datteren begyndte at ryste, og de tre Mennesker saa paa hinanden.

Saa rejste Faderen sig roligt op, børstede Spaanerne af sine Benklæder og stillede sig foran sin Datter.

Døren gik omsider op.

Det var ham, de alle havde tænkt paa.

Han tumlede med et Par usikre Trin frem i Stuen. Han saa styg ud: Haaret hang i svedige Duske ned under Hatten, som han beholdt paa; Øjnene stode stive i Fuldskab. Frakken hang uknappet om ham, og Knuden paa hans Halstørklæde sad paa den ene Side.

Han havde drukket sig Mod til. Uden et taaget Hoved havde han ikke turdet træde hendes Fader for Øjne.

Han stansede midt paa Gulvet, stødte sin Stok mod Brædderne og raabte henvendt til Hustruen:

„Hvem har givet dig Lov til at gaa herover? Vil du straks følge med hjem!"

Marie gik frem til Faderen, greb med rystende Haand om hans Arm Det var en ængstelig Bøn om Beskyttelse.

Faderen slog sin Arm om hende og sagde kort:

„Hun skal blive her!"

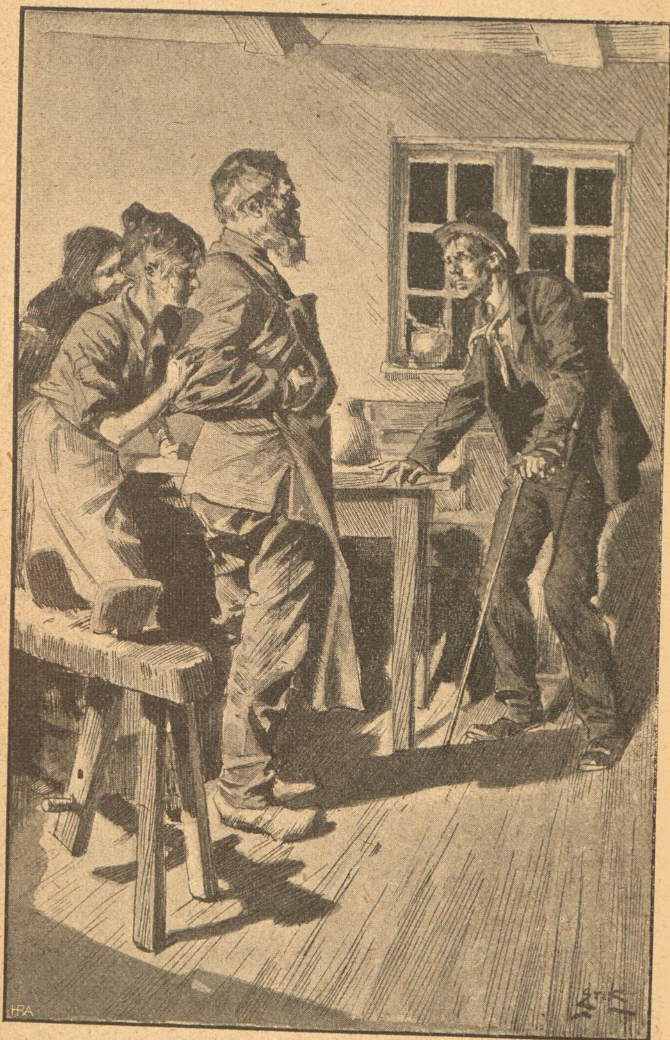
„Nej, hun skal," saa bandede han, „gaa med mig hjem. Hun er min Kone, og du har ingenting at sige over hende! Hjem med dig!"

Han langede med Stokken ud efter hende.

Da tog den gamle ham om Armene, holdt ham saa fast, at han ikke kunde røre sig, og derpaa sagde han lige ind i Ansigtet paa ham:

„Rigtignok er du fuld, men vist ikke mere, end du kan forstaa, hvad jeg siger. Hør nu godt efter!

Jeg begik en Synd mod Marie, da jeg tvang dig til at gifte dig med hende. Jeg burde have beholdt hende hjemme og taget Skammen, du havdeført over hende og vort Hus. Nu vil jeg gøre det godt igen og tage hende

fra dig. Du har mishandlet vor Datter og fortjener ikke at beholde hende. Du er en slet Person, og jeg burde egentlig banke dig saaledes, at du ikke skal gøre flere Ulykker i Fremtiden; men jeg vil nøjes med at smide dig ud.

Marie søger nu Skilsmisse, og dersom Du prøver at nærme dig hende eller Huset her, saa skal jeg straffe dig haardere, end Loven vilde gøre det, hvis jeg anklagede dig for Mishandling af vor Datter."

Han brændte sine hvasse Øjne ind i Ansigtet paa den fulde, som var bleven ganske bleg og helt ædru. Derpaa sagde han:

„Luk Døren op Marie!"

Og saa bar han ham som et uartigt Barn ud gennem Forstuen og kastede ham ud paa Vejen.

Da han kom ind, gik han stille hen og klappede sin Datter paa Hovedet. Hun kastede sig grædende i hans Arme. —

De sad en Stund tavse alle tre. Saa gik de i Seng.

— Udenfor susede den kolde Frostvind. Maanens halve Skive stod skarp og klar paa den mørkeblaa Nattehimmel og kastede noget koldt Lys ind paa Sovekammergulvet.

Nu drev han hjem over de frosne, snedækte Marker til det forladte Hjem. Men hun havde ingen Medynk med ham. Hun følte kun Glæde over at vide sig udenfor hans Rækkevidde.

Henne i Kakkelovnen lyste endnu de sidste Gløder, og en mild Varme spredtes ud i Værelset. Hun trykkede sit lille Barn ind til sig.

Paa Væggen tikkede det gamle Uhr, som hun kendte saa godt fra sin Barndom, da hun laa herinde i den samme Seng, og ovre fra Forældrenes Seng lød Faderens langsomme, taktfaste Aandedræt.

Hun sov ind med en Følelse af Fred og Tryghed.

En Flygtning.

Af Axel Moe.

Med Tegninger af Louis Moe.

„Nu skal De høre, hvad der hændte mig en Juleaften i min Barndom, medens min Fa'er var Fyrmester herude."

Fortælleren, en gammel Koffardikaptejn, tog Piben ud af Munden og viste mig med dens Spids et Fyr paa en Ø inde mellem Skærene, som vor raske Damper hurtig gled forbi.

„Det var vel en to, tre Dage før Juleaften," begyndte han, „og Fa'er havde, som han plejede, taget den mindste af vore to Baade, for at ro til Byen og gøre de sidste Juleindkøb og besørge et og andet af Vigtighed før Helligdagene."

Denne Tur før Jul var bleven opsat i nogen Tid den Vinter, fordi Fa'ers Assistent, gamle Andersen, havde været syg, saa Fa'er ikke havde kunnet overlade Fyrtjenesten til ham og Mo'er alene.

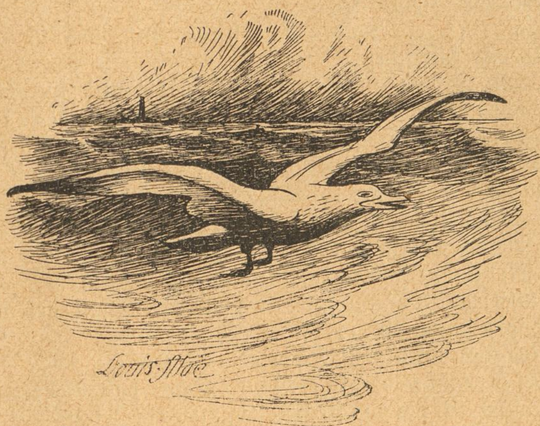
— Nu var det dejligt Vejr, da han rejste. Søen var ligesaa glat som Dækket her, og inde ved Land lagde der sig et tyndt Isdække. Men denne Stilhed var, som saa tit er Tilfældet, kun et Forbud paa Stormen, og næste Dag, Lille-Juleaften, da vi kunde vente Fa'er tilbage igen, begyndte det at blæse op. Mørke Skyer fo'r hen over Himlen, og næppe havde vi tændt Fyret, før Søfuglene, som i ondt Vejr ty'r ind til Land og flyver efter Lyset, tørnede imod dets tykke Glas og stirrede ind til os med hæse Skrig og store, bange Øjne.

Blæsten tog til. Det stormede. Søen skyllede i et væk ind over Øen, saa Taarnet med os tre Stakler og sin store, lysende Lygte rystede og stod i Skum til midt paa Livet. —

Hele Natten buldrede Hav og Storm omkring os, og da det blev Morgen, var Andersen bleven syg igen, og Mo'er og jeg maatte alene passe Fyret.

Min Spænding var da paa sit højeste. Uafladelig spejdede jeg ud over den oprørte Sø; var der endnu ikke Tegn til, at Uvejret snart vilde høre op? — var der endnu ingen Mulighed for, at Fa'er kunde komme? Ak, hvilken Juleaften! —

Da syntes jeg paa en Gang, at Uvejret begyndte at tage af i Styrke.

„Mo'er!" kaldte jeg og fortalte hende det.

„Jeg tror virkelig, at du har Ret, mit Barn," svarede hun og tog mig ved Haanden. Saa gik vi op i Lygten sammen.

Medens vi stod der, kom en stor, hvid Maage og kastede sig med udspilede Vinger og et højt Skrig ind imod Fyrlygten. Dens hvide Bryst var mørkt af Regn og Sø.

„Kan vi ikke bjærge den, Mo'er?" spurgte jeg.

„Nej, det kan vi ikke. — Men den er ogsaa stor og stærk. Den klarer sig maaske nok!"

Fuglen hørte op med at flagre imod Glasset og gled igen ud over Havet og forsvandt mellem Skumtoppene.

„Jeg tænker Fa'er er taget ind i en eller anden lille Vig eller Havn undervejs," sagde Mo'er, „— der er jo nok af dem, hvor der ogsaa bor Folk" — og saa kyssede hun mig. —

Da vi kom ned igen i Værelserne, raabte jeg ind i Alkoven til Assistenten: „Stormen lægger sig!" Men han svarede ikke; han sov vist. —

— Saa ofte jeg kunde, spejdede jeg nu oppe fra Lygten efter Baaden med Fa'er. Men han kom ikke.

Tilsidst saa jeg dog et mørkt Punkt ude i Søen. Mo'er saa det ogsaa.

„Fa'er!" raabte jeg.

„Ja, der er Baaden!" jublede hun, og vi faldt i Armene paa hinanden.

Derefter blev vi staaende og fulgte med spændt Opmærksomhed Baadens Bevægelser. — Kunde den komme ind i Øens lille Havn uden at knuses imod Klippen? — Nu løftede en mægtig Bølge den! — Jo, det gik godt, der laa den i Havnen! — Vi saa en Mand rejse sig op fra Baaden, efter at have fortøjet den, og løbe med bøjet Hoved henimod Fyret over en Del af Øen, som Søen endnu jævnlig beskyllede, og skyndte os nedenunder.

Andersen stod nu op af Sengen og gik ned for at lukke Taarndøren op for Fa'er.

Men han blev længe borte.

Mo'er lagde en stor, hvid Dug paa Bordet, trak Stolene hen til det og skruede Lampen i Vejret.

Da gik Døren op, og Lyset faldt paa en fremmed Mand.

„Her er lunt og godt," sagde han, „jeg er vist kommet til gode Mennesker."

Vi formaaede ikke at svare; vi stirrede bare paa ham. Andersens blege Ansigt kiggede frem bag den Fremmede, der var iført en bredskygget Filthat og en Regnkappe, der fuldstændig tilhyllede ham, og som Søvandet drev ned ad i Strømme.

Endelig fik Mo'er spurgt:

„Hvem er De?"

„Jeg? — jeg er en Flygtning," svarede han, tog Hatten af og lod Kappen glide ned fra Skuldrene. Der

stod en bleg, høj Mand foran os, iført Tugthusfangernes Dragt.

Det gav et Sæt i Mo'er, saa hendes Stol røg tilbage paa Gulvet.

„Jeg syntes, De kom i min Mands Baad!" raabte hun, „hvad har De gjort med ham?"

Jeg stirrede forfærdet paa hende.

Den Fremmede rystede paa Hovedet. „Kommer jeg end til dem i denne Dragt," sagde han, „saa behøver jeg dog ikke at være Morder. Deres Mand sidder lunt og godt hos nogle Folk inde i en af Vigene. Jeg laante blot hans Baad imedens for at slippe her ud, bort fra mine Forfølgere."

Jeg var ikke bange for ham længer. Der var kommet et Udtryk i hans Blik, som bragte mig til at tro, at jeg havde set de Øjne før, et forskræmt, jaget Udtryk, som ikke kunde vække andet end Medlidenhed. —

— „Saasnart Uvejret lægger sig noget mere," fortsatte Fangen og lyttede et Øjeblik spændt, „tager jeg af Sted igen, laaner Deres Baad," smilede han, da Mo'er nu næsten saa glad ud, fordi hun vidste Fa'er i Sikkerhed

„— Og De, der ser saa god ud, Frue, vil vel nok give mig lidt Mad. De har jo intet at frygte af mig, et stakkels, forfulgt Menneske. Vidste De, hvorfor jeg har maattet bære Lænker, saa vilde De maaske nok tilgive mig den Forstyrrelse og Skræk, som jeg har voldt Dem." — Han stirrede en Stund stift frem for sig, „— og dog, jeg gør maaske mig selv Uret ved at tale saa frygtsomt her, som om jeg ikke var den stærkeste, som om jeg ikke med denne min Haand kunde bane mig Vej til Fyrlygten og slukke det Lys, som i Nat maaske bjærger hundrede Liv, der saa blot vil leve videre for at opbygge, værne og tro et Samfund, som kun kan bestaa ved Uret, Løgn og Vold!" — Hans Bryst hævede sig under hans Tale, Øjnene glødede, Stemmen skælvede, og hans Hænder, der var smale og smukt formede, rystede. — „Tilgiv mig!" sagde han saa paa en Gang, „at jeg har talt saaledes," og hans Stemme og Blik blev frygtsomt og angst som før, „— hvad jeg sagde nys var Dumhed, en saadan Gerning vilde ikke ændre Samfundets Fejl, eller overbevise

nogen om, at jeg er bleven uskyldig dømt, uskyldig straffet og forfulgt af mine Medmennesker. Jeg ved det jo saa godt: Samfundet maa handle Uret imod den enkelte for at frelse de mange, der spejder efter dets Fyr i Stormen og søger dets Havne. Jeg vil maaske selv blive frelst derved nu, om De vil hjælpe mig til at fortsætte min Flugt, og det vil De. — De har jo en lille Søn der", han pegede paa mig, „han kan maaske en Gang komme ligesaa let i Rettens Kløer som jeg. — Saa De nægter mig vel ikke en Haandsrækning."

„Nej," svarede Mo'er bleg, „sæt Dem ned ved vort Bord. — De er en sælsom Julegæst, som Vor Herre har sendt os i Stormen."

„Ja, jeg er fløjet imod det lysende Fyr ligesom Fuglene," smilede han.

I det samme vidste jeg, hvor jeg havde set hans Blik før. Det havde været hos den store, hvide Maage, som Mo'er og jeg lidt tidligere havde set flyve lige imod Fyrlygten, medens vi var oppe for at se, om Uvejret var taget af i Voldsomhed.

Nu satte Fangen sig med Albuerne paa Bordet og hvilede Panden i de foldede Hænder. Det var tydeligt, at han bad.

Da saa Mo'er paa ham, brast derpaa pludselig i Graad og omfavnede mig.

Saa trak Mo'er mig ind i Alkoven.

„Gaa til Ro," hviskede hun, „og bed den gode Gud altid vaage over dine Veje, mit Barn, at du ikke maa ende som ham, der sidder, eller at der da i det mindste ogsaa maa skinne et Fyr for dig i Stormen og vise dig Vej til gode Mennesker!"

Hun klædte mig hurtig af, og jeg faldt tungt tilbage i Puderne, udmattet af de mange Sindsbevægelser, og lukkede Øjnene. —

— Jeg ved ikke, hvor længe jeg havde sovet, da jeg vaagnede et Øjeblik og hørte, at Andersen kom op ad Trapperne, som om han havde været ude, traadte ind i Stuen til Mo'er og sagde: „han tog vor lille Baad og bad mig hilse og takke for de Klæder, De havde givet ham. Nu troede han nok, at han kunde bjærge sig. Hvis De

ikke fik Baaden igen, saa vilde Vor Herre nok skaffe Dem en anden til Løn for al Deres Godhed."

„Det var godt, at han slap bort," svarede Mo'er.

Saa faldt jeg i Søvn igen.

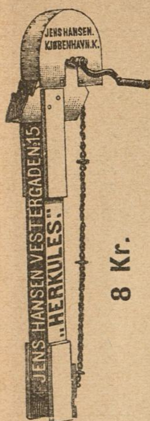
Da jeg atter vaagnede, var det højlys Dag og ingen Tummel af Havet, og Fa'er stod bøjet over min Seng og kyssede mig. — —

Indholdsfortegnelse.

JENS HANSEN,

Kjøbenhavn K. **15, Vestergade 15.** Kjøbenhavn

Bedste og billigste

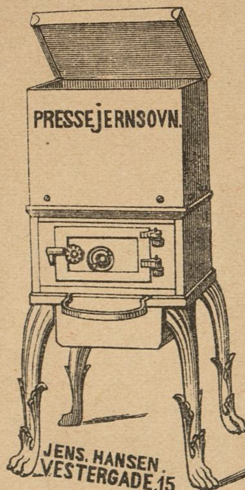
Aile-
Kjæde-Pumper,

8 Kr.

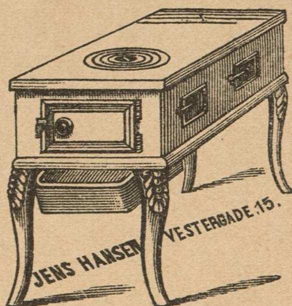
med $2^1/_4$ Tom. Brikker giver 1 Td. Vand nemlig 4 Kubikf. lig 128 Pot. i Minuttet, solid Konstruktion, altid i Orden, fuldstændig frostfri, let og bekvem at anvende, giver større Vandmængde end nogen anden Pnmpe. Flere Tusinde i Brug, og der kan henvises til Brugere i Danmark, Norge, Sverige, Tyskland, Rusland, Finland.

Ailespredere, lige **2,50**, krumme **3,00.**

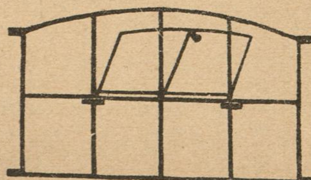
Forlang
illustreret Prisliste.

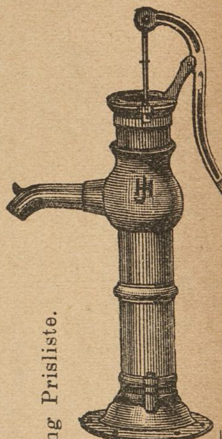
Skræder Presseovn 17 Kr.

Snedker Limovn Kr. 26.

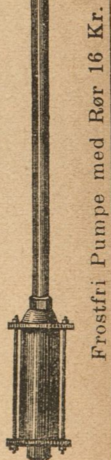

**Pris 1 Kr. 30 Øre
med Opluk.**

Forlang Prisliste.

Frostfri Gaardpumpe 16 Kr.

Frostfri Pumpe med Rør 16 Kr.

Forlang
Prislis
over
Staldvindu

Hlinchs Almanak

Pris: 50 Øre

Provindsboghandlernes Almanakforlag.